

BURSA SZKÓŁ ARTYSTYCZNYCH
W KRAKOWIE

PROGRAM
WYCHOWAWCZO – PROFILAKTYCZNY

I. WSTĘP

„Dziecku potrzebny ruch, powietrze, światło – zgoda, ale i coś jeszcze.

Spojrzenie w przestrzeń, poczucie wolności – otwarte okno.

[...] ambicją wychowawcy być musi osiągać najpomyślniejsze wyniki

drogą najmniejszych pogwałceń praw człowieka.”

Janusz Korczak

Jedną z podstawowych funkcji BSA, skoncentrowanych na wspieraniu rozwoju psychicznego, emocjonalnego i fizycznego są działania o charakterze wychowawczym i profilaktycznym. Nauczyciele w swej pracy powinni harmonijnie oddziaływać na wszystkie sfery wychowanka, rozwijać jego umiejętności, kształtować akceptowane społecznie postawy, przekazywać uniwersalne wartości oraz dbać o bezpieczeństwo i ochronę zdrowia młodzieży. Zadaniem wychowawców jest również wspieranie rodziny w jej funkcji wychowawczej, ponieważ Bursa przejmując w znacznym stopniu obowiązki w tym zakresie, podczas całego pobytu młodzieży w placówce. Mając na uwadze powyższe priorytety opracowany został Program Wychowawczo – Profilaktyczny, dostosowany do potrzeb placówki.

Program zawiera treści i działania o charakterze wychowawczo – profilaktycznym, dostosowane do potrzeb rozwojowych wychowanków, przygotowane w oparciu o przeprowadzoną diagnozę społeczności Bursy, adresowane do młodzieży, kadry pedagogicznej oraz rodziców.

II. PODSTAWA PRAWNA

1. Konwencja o Prawach Dziecka z dnia 20 listopada 1989 roku.
2. Rozporządzenie MEN z dnia 18 sierpnia 2015 roku w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii.
3. Ustawa z 14 grudnia 2016 roku Prawo oświatowe.
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 14 lutego 2017 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej.
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 17 marca 2017 roku w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli.
6. Statut Bursy Szkół Artystycznych w Krakowie.

III. MISJA BURSY SZKÓŁ ARTYSTYCZNYCH W KRAKOWIE

Bursa jest placówką opiekuńczo – wychowawczą. Koordynuje oddziaływania wychowawcze domu rodzinnego, szkoły i grup rówieśniczych. Prowadząc szeroki zakres działań opiekuńczo – wychowawczych i profilaktycznych, pomaga wychowankom odnaleźć się w nowej rzeczywistości oraz zaadaptować w nowym środowisku z dala od rodziny. Zapewnia równość szans, wspiera wszystkich wychowanków w pełnym rozwoju ich osobowości, przygotowując do samodzielnego, odpowiedzialnego życia. Propaguje partnerstwo między wychowankami i pracownikami, pomiędzy rodzicami a bursą oraz między środowiskiem lokalnym i placówką.

Bursa:

- promuje uniwersalne wartości etyczne: odpowiedzialność, prawość, tolerancja, życzliwość względem innych oraz postawy prozdrowotne,
- zapewnia wychowankowi wszechstronny rozwój w bezpiecznym i przyjaznym środowisku,
- kształtuje wychowanków asertywnych, kreatywnych, odpowiedzialnych, prawych,
- wspiera rodziców i szkołę w procesie wychowawczym dziecka.

IV. ZAŁOŻENIA I CELE PROGRAMU WYCHOWAWCZO – PROFILAKTYCZNEGO

Program przeznaczony jest dla wychowanków Bursy Szkół Artystycznych w Krakowie. Został napisany zgodnie z aktualnymi aktami prawnymi i Statutem Placówki. Bursa jest placówką koedukacyjną, zabezpieczającą opiekę i wychowanie dla młodzieży, kształcącej się w Krakowie, w szkołach artystycznych na poziomie drugiego stopnia w wieku od 13 do 19 lat, w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania. Podejmuje również działania mające na celu ochronę i promocję zdrowego stylu życia wychowanków, dostarczanie informacji o zagrożeniach oraz minimalizowanie występowania czynników ryzyka poprzez wskazywanie alternatywnych sposobów rozwiązywania trudności i bezpiecznego spędzania czasu wolnego.

Program Wychowawczo – Profilaktyczny placówki uwzględnia wcześniej wypróbowane i sprawdzone metody oraz formy pracy z młodzieżą. Określa rolę podmiotów wspomagających wychowawców w wychowaniu i zasady tej współpracy; zapewnia integrację celów i działań osób na rzecz wychowania w placówce. Program jest wynikiem pracy wychowawczej, a także formalnym dokumentem programowym placówki.

Jego główne cele to:

- Zapewnienie wychowankom poczucia bezpieczeństwa w placówce.
- Ochrona i promocja zdrowia.
- Tworzenie warunków i sytuacji wychowawczych do różnorodnej aktywności młodzieży.
- Wzmocnienie więzi interpersonalnych w społeczności bursy.

- Tworzenie atmosfery sprzyjającej harmonijnemu rozwojowi fizycznemu, psychicznemu, społecznemu i etycznemu.
- Wychowanie młodego człowieka do bycia odpowiedzialnym za własne postępowanie.
- Przygotowanie podopiecznych do dokonywania życiowych wyborów, w oparciu o system uniwersalnych wartości moralnych: szacunek, uczciwość, odwaga, solidarność, sprawiedliwość, samodyscyplina, przyjaźń i miłość.
- Budowanie u wychowanków poczucia własnej wartości w oparciu o realny obraz własny.
- Rozwijanie inteligencji emocjonalnej i komunikacyjnej.
- Kształtowanie umiejętności radzenia sobie z emocjami własnymi oraz otoczenia, zapobieganie agresji i przemocy.
- Modelowanie pożądanych zachowań społecznych, opartych na tolerancji religijnej, kulturowej, społecznej.
- Kształtowanie poczucia tożsamości lokalnej i narodowej.
- Wpajanie asertywnych zachowań w walce z nałogami, promowanie zdrowego trybu życia.
- Pogłębianie wiedzy na temat szkodliwości używek, ukazywanie zagrożeń związanych z uzależnieniami (nikotynizm, alkoholizm, lekomania, narkomania).
- Zwiększenie aktywności rodziców, współpraca w zakresie kształtowania postaw prospołecznych i prozdrowotnych wychowanków.
- Wyrabianie nawyku dbałości o otoczenie i odpowiedzialności za środowisko naturalne.

V. OCZEKIWANE CECHY WYCHOWANKA – ABSOLWENTA BURSY

W procesie wychowania placówka kształtuje u wychowanków postawy sprzyjające ich dalszemu rozwojowi indywidualnemu oraz społecznemu i zmierza do modelu absolwenta, który jest przygotowany do samodzielnego życia. Posiada ukształtowany system wartości, zgodny z przyjętymi normami moralnymi, którymi kieruje się w życiu. Świadomie planuje swój dalszy rozwój i odpowiedzialnie realizuje powierzone mu zadania. Aktywnie uczestniczy w życiu środowiska lokalnego i rodziny.

Absolwent Bursy to człowiek:

- aktywny i kreatywny,
- otwarty i komunikatywny,
- odpowiedzialny i samodzielny,
- krytyczny i asertywny,

- prawy i uczciwy,
- tolerancyjny,
- sumienny i punktualny,
- życzliwy i empatyczny,
- kulturalny.

VI. PRIORYTETY W PRACY WYCHOWAWCZO – PROFILAKTYCZNEJ

1. Bursa dba o właściwy przebieg procesu adaptacji wychowanków w placówce.
2. Bursa wspomaga młodzież z problemami wychowawczymi oraz znajdującymi się w trudnej sytuacji materialnej.
3. Bursa zapewnia wychowankom warunki do osiągnięcia przez nich powodzenia szkolnego.
4. Bursa dba o bezpieczeństwo wychowanków, przeciwdziałając agresji fizycznej i psychicznej oraz uzależnieniom (dopalacze i narkotyki, alkohol, tytoń, komputer, Internet).
5. Bursa promuje zdrowy styl życia.
6. Bursa kształtuje u wychowanków postawy tolerancji i poszanowania godności drugiego człowieka.
7. Bursa umożliwia wychowankom rozwój ich zainteresowań i uzdolnień.
8. Bursa uczy odpowiedzialności.

VII. ZADANIA BURSY

1. Zapewnienie młodzieży bezpieczeństwa:

- Tworzenie atmosfery bezpieczeństwa w placówce;
- Eliminowanie sytuacji stresowych związanych z adaptacją w nowym środowisku;
- Integracja młodzieży.

2. Stwarzanie warunków do uczestnictwa w kulturze; organizowanie czasu wolnego:

- kształtowanie wrażliwości estetycznej oraz dojrzałości kulturalnej;
- rozwój zainteresowań i uzdolnień wychowanków;
- organizowanie imprez kulturalno – rozrywkowych, podtrzymywanie tradycji i obyczajów kulturowych;
- kształtowanie postaw obywatelskich i wyrabianie właściwych postaw społeczno – moralnych.

3. Zapewnianie warunków do właściwego, samorządnego współdziałania wychowanków:

- rozwijanie samorządowej działalności oraz samodzielności wychowanków.

4. Doskonalenie procesu uczenia się i kształcenia:

- zapewnienie warunków do nauki odpowiadających wymogom pracy umysłowej;
- organizowanie nauki własnej oraz ćwiczeń na instrumentach i wykonywania prac plastycznych;
- zapobieganie niepowodzeniom szkolnym.

5. Kształtowanie właściwych postaw życiowych i prawidłowych umiejętności interpersonalnych:

- przygotowanie do życia w rodzinie i pełnienia różnorodnych ról społecznych;
- wyrabianie postawy szacunku do rodziny jako najważniejszej komórki społecznej;
- kształtowanie właściwego systemu wartości oraz umiejętności interpersonalnych.

6. Przeciwdziałanie niedostosowaniu społecznemu i demoralizacji:

- diagnozowanie środowisk wychowawczych podopiecznych;
- profilaktyka uzależnień;
- kształtowanie rozwoju emocjonalnego wychowanków.

7. Przeciwdziałanie agresji, przemocy rówieśniczej oraz przemocy w rodzinie:

- Rozwijanie umiejętności społecznych wychowanków, panowania nad destrukcyjnymi uczuciami i emocjami;
- Wskazywanie autorytetów moralnych. Realizowanie programu wychowawczego „Jan Paweł II – na zawsze w sercach naszych”;
- Organizowanie zajęć i warsztatów tematycznych, dotyczących radzenia sobie z negatywnymi emocjami oraz trudnymi sytuacjami w grupie rówieśniczej i rodzinie.

8. Podejmowanie działań w zakresie ochrony zdrowia, higieny, współczesnych problemów społecznych i cywilizacyjnych, ekologii:

- profilaktyka, ochrona zdrowia, dbałość o higienę;

- realizacja programów promujących zdrowy styl życia: „Trzymaj formę!”, „Ruch dla zdrowia”;
- utrwalanie nawyków w zakresie czystości i estetyki;
- przeciwdziałanie zagrożeniom ze strony mediów, sekt i nowych ruchów religijnych;
- wskazywanie zasad bezpiecznego korzystania z Internetu;
- uwrażliwianie młodzieży na problematykę społeczno – cywilizacyjną oraz ochronę środowiska.

9. Współpraca ze szkołą oraz rodzicami/opiekunami prawnymi:

- ścisły kontakt i współpraca z wychowawcami klas i nauczycielami;
- współpraca z rodzicami/opiekunami prawnymi.

VIII. ZASADY WSPÓŁPRACY WYCHOWAWCZEJ Z RODZICAMI/OPIEKUNAMI PRAWNYMI WYCHOWANKÓW

Wychowawcy i rodzice/opiekunowie prawni młodzieży współpracują ze sobą w sprawach ich wychowania. Podstawą tej współpracy jest rozsądne partnerstwo, oparte na wzajemnym poszanowaniu praw i obowiązków.

IX. ZAŁOŻENIA DZIAŁALNOŚCI RADY MŁODZIEŻY

- 1.** Samorząd tworzą wszyscy mieszkańcy BSA.
- 2.** Rada Młodzieży jest przedstawicielem samorządu mieszkańców:
 - wybierana jest na okres 1 roku szkolnego,
 - przewodnicząca/y wybierana/y jest przez wszystkich mieszkańców na podstawie głosowania,
 - spośród członków Rady Młodzieży tworzone są sekcje, a także przydzielane inne funkcje w zależności od potrzeb,
 - skład Rady może być w ciągu roku wymieniany i uzupełniany.
- 3.** Do zadań Rady Młodzieży należą:
 - współdziałanie w tworzeniu programu działalności opiekuńczo – wychowawczej, poprzez zgłaszanie postulatów i wniosków dotyczących całokształtu życia młodzieży,
 - organizowanie działalności kulturalnej, oświatowej, sportowej oraz rozrywkowej zgodnie z własnymi potrzebami i możliwościami placówki,

- koordynowanie samorządnej działalności wychowanków i wszystkich prac podejmowanych przez młodzież,
- występowanie z wnioskami o nagrody i wyróżnienia za pracę na rzecz społeczności bursianej,
- dokonywanie wspólnie z opiekunem Rady analizy i oceny całokształtu działalności w danym roku szkolnym.

X. OBOWIĄZKI WYCHOWAWCY

1. Poznanie swojej grupy wychowawczej, zebranie podstawowych informacji.
2. Dopilnowanie spraw organizacyjnych dotyczących mieszkania w BSA.
3. Utrzymywanie stałych kontaktów z rodzicami lub opiekunami prawnymi swoich wychowanków.
4. Utrzymywanie kontaktu ze szkołami, do których uczęszczają wychowankowie bursy.
5. Praca opiekuńczo-wychowawcza:
 - organizacja zebrań z grupą wychowawczą, regulaminowych, obowiązkowych i tematycznych;
 - indywidualne spotkania i rozmowy z wychowankami;
 - informowanie i egzekwowanie przestrzegania regulaminu, podstawowych zasad właściwego zachowania oraz zasad bezpieczeństwa;
 - na bieżąco obserwowanie i wyjaśnianie wszystkich zapisów i uwag w zeszytach spostrzeżeń, wyjść i powrotów;
 - czuwanie nad właściwą atmosferą w pokojach;
 - pomoc w ustalaniu i realizacji dyżurów porządkowych;
 - pomoc w rozwiązywaniu indywidualnych problemów wychowanków;
 - otaczanie szczególną opieką najmłodszych wychowanków – adaptacja do nowego środowiska;
 - organizacja pomocy w nauce, w obrębie pokoi, grupy wychowawczej i całej bursy;
 - kontrola nad prawidłowym odżywianiem;
 - eliminowanie ewentualnych przejawów przemocy i patologii, używania środków odurzających, a w koniecznych przypadkach współpraca i korzystanie z pomocy stosownych instytucji i placówek;
 - współpraca, wymiana spostrzeżeń i doświadczeń z innymi wychowawcami bursy;
 - prowadzenie pełnej dokumentacji wychowawczej;

- zbieranie informacji o swoich wychowankach na temat ich działalności i aktywności na terenie bursy;
- podsumowanie i ocena pracy z grupą wychowawczą jako całością.

XI. MODEL WYCHOWAWCY

- Doskonale zna wychowanka.
- Traktuje go tak, jak sam chciałby być traktowany.
- Zauważa wyjątkowe umiejętności i zdolności wychowanka.
- Chwali nawet najdrobniejsze jego osiągnięcia.
- Dostosowuje wymagania do możliwości wychowanków, aby mieli poczucie osiągalności celów.
- Przypomina podopiecznym, że niepowodzenia i błędy to normalny etap na drodze do doskonalenia się.
- Kształci postawę twórczą wychowanka.
- Akceptuje jego inność.
- Uważnie słucha wychowanka.
- Potrafi z nim rozmawiać.
- Szanuje zdanie wychowanka.
- Daje mu szansę poprawy.
- Mówi o konkretnych zachowaniach wychowanków, które przeszkadzają, a nie o osobie podopiecznego.
- Nie „uprzedza się” do młodzieży, traktuje ich równie wyrozumiale jak samego siebie.
- Reaguje na niewłaściwe zachowania wychowanka, umiejętnie wpływa na zmianę jego postawy.
- Nie zawstydzą, nie ośmiesza podopiecznych przy innych, rozmawia z nimi o przykrych sprawach w cztery oczy.
- Dbą o zdrowie i bezpieczeństwo wychowanka.
- Wspiera go w sytuacjach dla niego trudnych.
- Kształtuje pozytywne postawy wychowanka w stosunku do innych ludzi i otaczającego świata.
- Posiada umiejętność budowania poczucia własnej wartości wychowanka.
- Jest sprawiedliwy i obiektywny.
- Jest cierpliwy i wytrwały.

- Posiada zdolność empatii.
- Jest autentyczny – posiada umiejętność bycia zawsze sobą, a nie grania roli, w zależności od sytuacji.
- Posiada umiejętność współpracy i współdziałania z rodzicami.
- Posiada umiejętność konstruktywnego komunikowania się.
- Współpracuje z rodziną i szkołą wychowanka oraz instytucjami wspierającymi pracę opiekuńczo – wychowawczą i profilaktyczną placówki.

XII. METODY PRACY Z MŁODZIEŻĄ

1. Praca z całą społecznością bursy.
2. Praca z grupą wychowawczą.
3. Praca indywidualna z wychowankiem.

XIII. FORMY PRACY

- Rozmowy indywidualne.
- Zebrania społeczności bursy, grupy wychowawczej.
- Pogadanki, prelekcje.
- Zajęcia sportowe.
- Udział w koncertach, spektaklach teatralnych, operowych itp.
- Praca w kole Teatralnym BSA.
- Udział w przeglądach i konkursach.
- Wieczorki poetycko – muzyczne.
- Uczestnictwo w imprezach i spotkaniach organizowanych przez Radę Młodzieży.
- Wieczorki filmowe.
- Wyjścia i wycieczki.
- Konkursy, turnieje.
- Spotkania z przedstawicielami policji, Monaru, Centrum Informacji ds. Sekt i Nowych Ruchów Religijnych.
- Akcje o charakterze charytatywnym.
- Dokumentowanie wydarzeń z życia placówki w kronice.
- Prowadzenie gazetek tematycznych.
- Ankiety.
- Analiza dokumentów.

XIV. EWALUACJA PROGRAMU WYCHOWAWCZO – PROFILAKTYCZNEGO

Do zadań Bursy Szkół Artystycznych należy prowadzenie okresowej ewaluacji Programu Wychowawczo – Profilaktycznego. Jej cel to zbadanie skuteczności podjętych działań, służące doskonaleniu pracy oraz wyciągnięciu wniosków na przyszłość. Ewaluacji dokonują wszyscy wychowawcy, a swoje wnioski przekazują do Zespołu Wychowawczego, który po konsultacji z dyrektorem bursy wprowadza ewentualne zmiany w programie.

Na każdym etapie realizacji programu wychowawczego należy szukać odpowiedzi na pytania: Czy i jak podjęte działania wpłynęły na wychowanków, ich wiedzę, umiejętności i postawy? Czy osiągamy założone cele programu? Odpowiedzi na te pytania dostarczyć mogą następujące sposoby i środki ewaluacji:

- wyniki analizy dokumentów,
- wyniki badań przeprowadzanych wśród wychowanków, ich rodziców/opiekunów prawnych,
- liczba mieszkańców, biorących udział w różnego rodzaju imprezach i przedsięwzięciach organizowanych na terenie bursy i poza nią,
- wyniki analizy inicjatyw wychowanków i podejmowanych przez nich działań,
- wyniki analizy trudnych przypadków wychowawczych, podejmowanych działań zaradczych i postępów w tym zakresie,
- wyniki analizy działalności samorządowej w bursie,
- treści rozmów i wywiadów z wychowankami, ich rodzicami/opiekunami prawnymi, wychowawcami i nauczycielami,
- wyniki obserwacji zachowań młodzieży w sytuacjach codziennych,
- obserwacja zachowania mieszkańców BSA,
- obserwacja postępów w nauce i zachowaniu podopiecznych,
- obserwacja udziału wychowanków w sekcjach, kołach zainteresowań, konkursach itp.

Podstawowymi metodami sprawdzania założonych osiągnięć i efektywności realizacji programu są: obserwacja pedagogiczna podejmowanych przedsięwzięć, analiza sytuacji wychowawczej, a także informacja zwrotna od wychowanków i ich rodziców/opiekunów. Techniki uzyskiwania informacji: analiza dokumentacji wychowawczej, rozmowy, sondaże, wywiady, oceny zewnętrzne pracy bursy.

Program Wychowawczo – Profilaktyczny Bursy Szkół Artystycznych podlega weryfikacji po każdym zakończonym roku szkolnym.

XV. ZAŁĄCZNIKI DO PROGRAMU WYCHOWAWCZO – PROFILAKTYCZNEGO

1. Plan pracy opiekuńczo – wychowawczej.
2. Plan działań profilaktycznych.
3. Statut Bursy Szkół Artystycznych.
4. Plan pracy Zespołu Wychowawczego.
5. Procedury postępowania w sytuacjach kryzysowych.
6. Procedury postępowania nauczycieli i metody współpracy szkół z policją w sytuacjach zagrożenia dzieci oraz młodzieży przestępczością i demoralizacją, w szczególności narkomanią, alkoholizmem i prostytutką.
7. Indywidualne programy o charakterze wychowawczo – profilaktycznym opracowane przez wychowawców Bursy:
 - „Bursa i teatr”;
 - „Jan Paweł II – na zawsze w sercach naszych”;
 - „Ruch dla zdrowia”.
8. Plan pracy Rady Młodzieży.

Program zaopiniowany i zatwierdzony uchwałą Rady Pedagogicznej BSA nr **73/2017** z dnia 15 września 2017 r.

Kraków, 15 września 2017 r.

Dyrektor BSA
Janusz Karteczka

W dniu 6 lutego 2018 r. na zebraniu Rady Pedagogicznej BSA uchwałą nr 75/2018 pozytywnie zaopiniowano przedstawione indywidualne programy o charakterze wychowawczo-profilaktycznym. Dwa programy zostały opracowane przez p. mgr Annę Janik. Biorąc pod uwagę opinię Rady dyrektor BSA w dniu 7 lutego 2018 r. przyjął i zatwierdził do realizacji programy, które zostają dołączone jako załączniki do Programu Wychowawczo-Profilaktycznego BSA.

XVI. ZAŁĄCZNIKI DO PROGRAMU WYCHOWAWCZO – PROFILAKTYCZNEGO

1. Plan pracy opiekuńczo – wychowawczej.
2. Plan działań profilaktycznych.
3. Statut Bursy Szkół Artystycznych.
4. Plan pracy Zespołu Wychowawczego.
5. Procedury postępowania w sytuacjach kryzysowych.
6. Procedury postępowania nauczycieli i metody współpracy szkół z policją w sytuacjach zagrożenia dzieci oraz młodzieży przestępczością i demoralizacją, w szczególności narkomanią, alkoholizmem i prostytutką.
7. Indywidualne programy o charakterze wychowawczo – profilaktycznym opracowane przez wychowawców Bursy:
8. „Bursa i teatr”;
9. „Jan Paweł II – na zawsze w sercach naszych”;
10. „Ruch dla zdrowia”,
11. „Wszyscy jesteśmy jedną drużyną”,
12. „Dbam o zdrowie i przyrodę”.
13. Plan pracy Rady Młodzieży.

Kraków, 7 lutego 2018 r.

Dyrektor BSA
Janusz Karteczka